

Rapport

Projekt vedrørende erhvervsudvikling inden for det primære jordbrug og inden for forarbejdning i fødevaresektoren.

Demonstrationsprojekt

J. nr. 3663-D-09-00399

Projektets samlede demonstrationseffekt

• Samlede antal deltagere ved demonstrationerne:	224
• Samlede antal hits på dokumentationsmaterialet:	791

1	Projektets titel
	Energiproduktion som løftestang for mere økologisk jordbrug
2	Formålet med projektet
	Projektets formål er at anvise konkrete muligheder for at få bedre økonomi i økologisk jordbrugsproduktion ved at indarbejde energiproduktion som en del af den økologiske drift. Det vil kunne danne grundlag for større omlægning til økologisk drift. Projektet har også til formål at vise, hvordan man kan tage udgangspunkt i en kommunes miljø- og klimamålsætninger og gennem samarbejde med kommunen, energiselskaber og den lokale landbrugsrådgivning kan skabe en hurtigere og større omstilling til økologisk jordbrugsproduktion og derved begrænse miljøbelastningen med såvel ammoniak, kvælstofudvaskning og pesticider.
3	Gennemførte aktiviteter og resultater
A.	Projektgruppe for projektet
	<u>Aktiviteter</u>
	Der blev nedsat en projektgruppe med deltagelse fra Herning Kommune: Birgit Thorup Eriksen, Teknik og Miljø og Anders Debel, Land og Natur. Fra Heden og Fjorden landbrugsrådgivning: Lisbeth Knudsen, økologikonsulent og Arne Sneftrup, økonomikonsulent samt fra Viden-centret for Landbrug: Erik Fog, landskonsulent og projektleder.
	<u>Resultater</u>
	I projektgruppen blev projektets forløb detaljeret planlagt ligesom projektgruppen løbende fulgte projektet og spillede aktuelle muligheder og kontakter ind under hele projektforløbet.
B.	Kontakt med interesserede landmænd
	<u>Aktiviteter</u>
	Først blev projektet omtalt i lokale medier og på et møde i Heden & Fjorden for at gøre lokale landmænd interesseret i at deltage og følge projektet, og konsulenterne i Heden & Fjorden kontaktede en række landmænd – såvel økologiske som konventionelle – som forventedes at være interesserede.
	<u>Resultater</u>

	Det lykkedes hurtigt at finde både landmænd, der gerne ville lægge oplysninger frem til case beregninger og landmænd, der var interesseret i at følge projektet.
C.	<u>Startworkshop</u>
	<u>Aktiviteter</u>
	De pågældende landmænd blev inviteret til at deltage i en startworkshop, hvor projektet blev beskrevet, og de deltagende landmænd gav udtryk for, hvilke forventninger de har til energi-produktion via biogas og til økologisk drift i den sammenhæng.
	<u>Resultater</u>
	Workshoppen blev gennemført på landbocentret i Herning med 18 deltagende landmænd.
D.	<u>Beregninger til demonstration af økonomiske konsekvenser</u>
	<u>Aktiviteter</u>
	<p>Ud fra de input, der blev indsamlet på startworkshoppen, blev der igangsat et arbejde med at beregne økonomien for dels landmænd, der begynder at levere gødning og afgrøder til et biogasanlæg, dels økonomien i forskellige størrelser biogasanlæg på en tænkt placering i forbindelse med et eksisterende kraft-varmeværk i Ørnhøj.</p> <p>Arbejdet med at beregne økonomien for landmænd, der leverer til biogasanlæg blev baseret på fire bedrifter i Herning-området, der havde givet accept af at bruge deres data som beregningseksempler. Beregningsarbejdet blev gennemført af konsulenterne Lisbeth Knudsen og Arne Sneftrup fra Heden & Fjorden, der dels har god indsigt i de pågældende bedrifter og dels har erfaring for at regne på økonomien i forbindelse med biogasproduktion.</p> <p>Arbejdet med beregning af økonomien i forskellige størrelser biogasanlæg blev gennemført af energikonsulent Søren Lehn Petersen på Videncentret for Landbrug, der har indgående kendskab til dette område og har udviklet et regnearksprogram til netop at vurdere økonomien i biogasanlæg. Til arbejdet bidrog også driftsleder Flemming Iversen fra Ørnhøj-Grønbjerg kraft-varmeværk.</p> <p>Der blev ligeledes trukket på en række kompetencer i Videncentret og i AgroTech.</p> <p>Der blev gennemført en analyse af, hvordan landbrugene er placeret i en radius på 40 km rundt om det valgte kraftvarmeværk og hvor meget gødning og areal, de ville kunne bidrage med. Der blev derefter regnet videre ud fra en antagelse om, at hver tredje ville være interesseret i at deltage.</p> <p>Der blev også gennemført en analyse af, hvor store forskelle der var mellem fugleflugtsafstand og køreafstand, så det blev muligt at estimere kørselsudgifterne korrekt.</p>
	<u>Resultater</u>
	Beregningerne førte frem til nogle, der blev præsenteret på projektets slutworkshop og i en pjece med titlen: "Biogas og økologisk landbrug – en god cocktail"
E.	<u>Indsamling af ekspertviden</u>
	<u>Aktiviteter</u>
	<p>Der er holdt møde med Miljøministeriets Biogassekretariat for at drøfte, hvordan økologisk biogasproduktion kan indgå i den landsdækkende planlægning af nye biogasanlæg.</p> <p>Der er gennemført et studiebesøg i Tyskland hvor projektlederen besøgte en økologisk landmand, der sammen med en række andre landmænd producerede biogas på et anlæg, der kun fik tilført kløvergræs og andre planteprodukter, hvilket er en meget spændende model, der kan</p>

	få stor betydning for danske økologiske landmænd, der vil i gang med biogasproduktion.
	<u>Resultater</u>
	De tyske erfaringer er meget relevante for demonstrationen af økologisk biogas og er blevet publiceret på internettet.
F.	<u>Slutworkshop</u>
	<u>Aktiviteter</u>
	Projektets beregninger af økonomien for såvel landmænd, der skal levere biomasse og for biogasanlægget blev præsenteret på en slutworkshop på landbocentret i Herning den 6. oktober 2010. Der deltog 37 landmænd og andre biogasinteresserede i mødet, og deres synspunkter og ideer blev samlet til brug for den pjece, der skulle trykkes med projektets samlede resultater. På mødet blev også præsenteret erfaringer fra en gruppe af økologiske landmænd i Thy, der har arbejdet med at realisere et projekt med biogasproduktion på basis af økologiske biomasser og direktør Karsten Buchhave fra Bigadan fortalte om erfaringerne fra de biogasanlæg Bigadan driver i Herning Kommune og gav sin vurdering af, hvordan en økologisk biogasproduktion kan blive etableret forholdsvis hurtigt i forbindelse med et eksisterende anlæg.
	<u>Resultater</u>
	Fremlæggelsen af projektets resultater gav en livlig og konstruktiv diskussion, der har dannet grundlag for udformningen af projektets pjece og det videre arbejde med økologisk biogas-
G.	<u>Præsentation af projektets resultater</u>
	<u>Aktiviteter</u>
	Projektets foreløbige resultater er blevet fremlagt på forskellige møder: <ul style="list-style-type: none"> • Projektmøde i Herning: "Demonstration og undersøgelser af husdyrgødning i den lokale energiforsyning. 26. august 2010. Ca. 20 deltagere • Temadag i Herning Kommune: Biogas til varmeforsyning. 2. september 2010. Ca. 35 deltagere • Møde om økologisk biogasanlæg i Bording. 27. oktober 2010. Ca. 10 deltagere. • Seminar arrangeret af Risø DTU i Middelfart: "Hvordan kan dansk økologisk landbrug blive selvforsynende med lokal energi baseret på biogas? 7. december 2010. Ca. 40 deltagere. • Temadag: Økologisk landbrug med biogas – erfaringer og muligheder i praksis. 9. februar 2011. 64 deltagere.
	<u>Resultater</u>
	På alle møderne har der været stor interesse for projektet og dets resultater.
H.	<u>Publisering</u>
	<u>Aktiviteter</u>
	I løbet af november måned blev pjecen "Biogas og økologisk landbrug – en god cocktail" redigeret og trykt. En række artikler er skrevet og publiceret på internettet. Projektet er blevet annonceret i Heden & Fjordens nyhedsbrev "Impulsen" nr. 3 2010. Slutworkshoppen gav anledning til notitser i <ul style="list-style-type: none"> - Dagbladet Ringkøbing-Skjern den 25. september 2010

		<ul style="list-style-type: none"> - Dagbladet Høstebro-Struer den 25. september 2010 - Maskinbladets netavis: Økologisk biogas på konventionelle anlæg <p>Projektets resultater er desuden beskrevet i en artikel i Økologisk Nyhedsbrev, november 2010 Projektet er sendt ud til en række samarbejdspartnere og interesserede, og via Landbrug & Fødevarer er den sendt til Folketingets miljø-, energi-, og fødevarerudvalg og miljø-, energi- og fødevarerministrene.</p>
		<u>Resultater</u>
		<p>Pjecen har været brugt til at distribuere projektets resultater i en række sammenhænge. Ikke mindst en illustration fra pjecen af, hvor tæt det vil være ønskeligt at have biogasanlæg i fremtiden har haft en stor pædagogisk virkning, når det er blevet fremlagt på møder mv. Artiklerne på internettet har også været besøgt pænt.</p>
4	Projektets effekter	
4.1	<u>Udbredelsespotentialet</u>	<p>Projektet har vist, at der vil være store muligheder for at udbrede den økologiske produktion, hvis prisen for den producerede biogas bliver tilstrækkelig høj. Et aspekt der har fået en tydelig plads i forhandlingerne om et nyt energiforlig.</p> <p>En af beregningerne fra projektet viser, at man vil kunne fordoble det økologiske areal (+ 150.000 ha) ved at etablere biogasanlæg, der kan levere økologisk gødning og samtidig vil det kunne give en reduktion i landbrugets drivhusgasudledninger svarende til ca. en femtedel af den reduktion, der blev fremlagt i den politiske aftale om Grøn Vækst.</p>
4.2	<u>Gennemslagskraft</u>	
	a	<u>Generelt</u>
		<p>Der har været stor interesse for projektet og dets resultater. Biogas som middel til at øge det økologiske areal, og som bidragsyder til landbrugets reduktion af drivhusgasudledning og produktion af vedvarende energi, er siden projektets start blevet et tema, der indgår i flere og flere sammenhænge. Bl.a. i oplæg til Fødevarerministeriets vision for det økologiske landbrug.</p> <p>Økologisk biogasproduktion er også blevet et område, som flere og flere har peget på skal nyde fremme i forbindelse med et nyt energiforlig.</p> <p>Projektet har haft en vigtig rolle i denne udvikling.</p>
	b	<u>Det samlede antal demonstrationer, der er gennemført i projektet: 7 møder</u>
	c	<u>Det samlede antal deltagere, der har været til demonstrationsprojektet: 224</u>
	d	<u>Det samlede antal hits på dokumentationsmaterialet: 791</u>
	e	<p><u>Link til hjemmeside med artikler og dokumentationsmateriale:</u></p> <p>2010 aktiviteter: http://projektfinansiering.vfl.dk/Landdistriktsmidler/2010/Energiproduktionsomloeft/Sider/default.aspx</p> <p>2011 aktiviteter:</p>

		biogasproduktion vil kunne forbedre økonomien i økologisk landbrug og samtidig give landbruget en bedre klimaprofil.		
	c	<u>Formindskelse af ammoniakfordampning og lugtgæner</u>		
		En øget anvendelse af husdyrgødning til biogasfremstilling, vil sikre en bedre og mere lugtfri håndtering af husdyrgødningen.		
	d	<u>Formindskelse af næringsstofudvaskningen</u>		
		Ved at omsætte husdyrgødning og især energiafgrøder i biogasanlæg vil næringsstofferne fra disse biomasser blive opsamlet og kan anvendes målrettet som effektiv gødning, og det vil give mindre næringsstofudvaskning.		
	e	<u>Reduktion af energiforbrug eller omlægning til grøn energi</u>		
		Flere biogasanlæg vil naturligvis øge produktionen af grøn energi. Biogas har især den særlige rolle i forsyningen med vedvarende energi, at det kan lagres og på den måde være et vigtigt supplement til vindkraft og solenergi.		
	f.	<u>Udvikling af det geografiske område eller det faglige område, herunder sikring af et robust produktionsmiljø</u>		
		Udbygning af økologisk jordbrug med biogasproduktion, vil skabe en mere dyrkningssikker produktion og gøre det økologiske landbrugs uafhængig af husdyrgødning fra konventionelt landbrug.		
	g	<u>Reduktion af pesticidforbruget eller reduktion af miljøbelastningen fra anvendelse af pesticider</u>		
		Ved at øge det økologiske areal via udbygning med økologiske biogasanlæg, der kan sikre økologisk gødning, vil forbruget af pesticider samtidig falde i de pågældende områder.		
5	Deltagere og kontakter i projektet			
	Navn	Adresse	Adresse	Postnr. og by
	Erik Fog	Videncentret for Landbrug	Agro Food Park 15	8200 Aarhus N
	Birgit Thorup Eriksen	Herning Kommune, Teknik og Miljø	Torvet	7400 Herning
	Anders Debel	Herning Kommune, Land og Natur	Torvet	7400 Herning
	Lisbeth Knudsen	Heden og Fjorden	Birk Centerpark 24	7400 Herning
	Arne Sneftrup	Heden og Fjorden	Birk Centerpark 24	7400 Herning

6	Eventuelle yderligere oplysninger			
.				

Birgit Beierholm

Fra: Ole Bloch Engellyst
Sendt: 2. august 2011 11:18
Til: Birgit Beierholm
Emne: VS: LD - Udviklingsprojekter med J.nr. 3663-U-11-xxxxx - Samarbejdsaftale

Hej Birgit

Vil du udskrive nedenstående mail og lægge ved de udviklingsprojekter som vi har fået godkendt som LD projekt. Hvis du er i tvivl om hvilke kan vi lige kikke på det sammen

Venlig hilsen

Ole Bloch Engellyst
Økologichef, Cand. Agro.

T +45 8740 5489 (direkte) | M +45 4014 5039 | E obe@vfl.dk

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Agro Food Park 15, Skejby, DK 8200 Århus N
www.vfl.dk

Videncentret for Landbrug er en faglig rådgivningsenhed i Landbrug & Fødevarer. Vi er partner i Dansk Landbrugsrådgivning, der leverer uvildig rådgivning til landmænd, gartnere og andre kunder.

Fra: Kirsten Klitgaard

Sendt: 15. juli 2011 10:25

Til: Anders Hedegaard; Anni Graversen; Ejnar Schultz; Hanne Smedegaard; Hanne Vernegreen; Jan Jensen Hass; Jette Søholm Petersen; Jytte Lauridsen; Jørgen Kold; Kjeld Bagh; Malene Høj Jabcke; Niels Peter Skrubbeltrang; Ole Bloch Engellyst; Peter Bay; Peter Enevoldsen; Stine Hjørnø Jørgensen; Torben Huus-Bruun; Trine Barrett; 'Niels-Peder Nielsen'

Emne: VS: LD - Udviklingsprojekter med J.nr. 3663-U-11-xxxxx - Samarbejdsaftale

Kære Alle

I de LD-tilsagnsbreve, der er fremsendt fra FødevarerErhverv i 2011 for **Udviklingsprojekter**, der har **J. nr. 3663-U-11-xxxxx**, er der i de særlige betingelser anført, at der skal udarbejdes en **samarbejdsaftale**.

Som det fremgår af mailen nedenfor fra FødevarerErhverv, så skulle dette punkt ikke have været anført, dvs. der skal ikke udarbejdes en samarbejdsaftale.

Jeg har aftalt med Mette Feddersen, FødevarerErhverv, at vi for hvert af vores udviklingsprojekter kan bruge denne mail inkl. mailen fra Mette nedenfor, som dokumentation for, at vi ikke skal udarbejde en samarbejdsaftalen. Jeg vil foreslå, at I udskriver en kopi af mailen og lægger den i sagsmappen for hvert af jeres udviklingsprojekter.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

FødevarerErhverv



Videncentret For Landbrug
Agro Food Park 15
8200 Aarhus N

Udviklingsstøttekontoret
J. nr. 3663-D-09-00399
Sagsbehandler.: Maj-Britt Starup
E-mail: udviklingsstotte@ferv.dk
CVR-/CPR-nr.: 32287115

Att.: Jan Nissen

Dato: 20. juni 2011

Korrektion af udbetaling tilskud til Erhvervsudviklingsordningen under Landdistriktsprogrammet til projektet: "Energiproduktion som løftestang for mere økologisk jordbrug".

FødevarerErhverv har den 2. maj 2011 modtaget din anmodning om udbetaling af et beløb fratrukket fra 1. rateudbetaling til ovennævnte projekt.

Bevilget tilskud jf. tilsagn	300.000,00 kr.
Udbetaling	240.000,00 kr.
Resttilsagn på	60.000,00 kr.

Rateudbetalingen er genberegnet og der efterbetales hermed kr. 8.123,00 således at der resterer 20 pct. af tilsagnsgrundlaget til slutudbetalingen.

Tilskuddet udgøres af midler fra Fødevarerministeriet og EU.

Beløbet vil blive overført til din Nemkonto, og beløbet vil blive indberettet til Skat.

Du skal være opmærksom på, at du har pligt til at meddele FødevarerErhverv om forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af tilskuddet.

FødevarerErhverv gør opmærksom på, at du har pligt til at opbevare regnskabsmateriale og originale udgiftsbilag vedrørende de tilskudsberettigede udgifter i 5 år fra slutudbetaling har fundet sted. Dokumentation for de betalte udgifter skal fremvises ved kontrol.

Klagevejledning

Du kan klage over denne afgørelse/procedurefejl til Fødevarerministeriets Klagecenter senest 4 uger fra den dag, du modtog vores afgørelse.

Du skal sende klagen til:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Fødevareministeriets Klagecenter
c/o FødevareErhverv
Nyropsgade 30
1780 København V

Klagen skal være modtaget i FødevareErhverv inden fristens udløb. Modtages klagen for sent, vil den ikke blive behandlet, medmindre der foreligger særlige grunde, som kan undskylde fristoverskridelsen.

FødevareErhverv sender herefter din klage sammen med vores kommentarer til Fødevareministeriets Klagecenter, som træffer afgørelse i sagen.

Med venlig hilsen

Udviklingsstøttekontoret

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

FødevarerErhverv



Videncentret For Landbrug
Erik Fog
Agro Food Park 15
8200 Aarhus N

Udviklingsstøttekontoret
J. nr. 3663-D-09-00399
Sagsbehandler.: Bettina Falsdorf
E-mail: udviklingsstotte@ferv.dk
CVR-/CPR-nr.: 32287115

Den 5. april 2011

TIL ORIENTERING

Proj. 5804

Godkendelse af budgetændring

Du har søgt om budgetændring i dit brev af 10. marts 2011.

FødevarerErhverv har den 21. december 2009 givet tilsagn om tilskud til gennemførelse af projektet "Energiproduktion som løftestang for mere økologisk jordbrug".

FødevarerErhverv godkender budgetændringen, og det nye budget er vedlagt.

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os.

Med venlig hilsen

Udviklingsstøttekontoret

BILAG 2: Budget

FødevareErhverv har godkendt følgende ændring af budgettet vedrørende projektet: ”Energiproduktion som løftestang for mere økologisk jordbrug”, med journalnummer: j.nr. 3663-D-09-00399,

	Omkostningsart	Budget	Tilskuds%	Tilsagn
Lønkategori 1 (projektleder)	863,33 timer á 450 kr.	388.500,00	50,00	194.250,00
Lønkategori 2 (medarbejdere med særlige kvalifikationer)	85,71 timer á 280 kr.	24.000,00	50,00	12.000,00
Anden ekspertbistand		125.000,00	50,00	62.500,00
Materialer		45.000,00	50,00	22.500,00
Rejser for medarbejdere		3.400,00	50,00	1.700,00
Revision		3.000,00	50,00	1.500,00
Andet		11.100,00	50,00	5.550,00
I alt		600.000,00		300.000,00



Hjem > Landdistriktsmidler > 2011

Landdistriktsmidler 2011

Projekter finansieret af midler fra Landdistriktsmidler i bevillingsåret 2011.

- [Afgørelse - også en del af fremtidens kvægbrug](#)
- [Arbejdsplanlægning på store kvægbedrifter](#)
- [Bedre udnyttelse af ressourcerne i økologisk fjerkræproduktion](#)
- [Bedre økonomi og øget produktivitet i primærproduktionen](#)
- [Behovsbestemte bekæmpelsesstrategier for skadegørere i planteproduktionen](#)
- [Bioenergi koncept og landmanden som energileverandør](#)
- [Biogas - nøglen til udfasning af konventionel husdyrproduktion](#)
- [Biogasdødning nøglen til udfasning af konventionel](#)
- [Bæredygtig udbyttefremgang i korn, raps og bælgssæd](#)
- [Bæredygtighed og miljø på operationelt plan](#)
- [Daglig styring af markdriften på store bedrifter](#)
- [Dairy Management \(DMS\)](#)
- [De store landbrugsbyggerier og deres placering](#)
- [Demonstration af dynamisk ledelse af landbrugsbedrifter](#)
- [Demonstration af ny viden til økologisk jordbrug](#)
- [Demonstration af strategier for kombination af systematiske krydsningssystemer, Heatime og anvendelse af kønssorteret sæd](#)
- [Demonstration og formidling af de nyeste forskningsresultater fra KFC](#)
- [Dyrknings sikre bælgssædsafgrøder Del II](#)
- ✓ [Energiproduktion som løftestang for mere økologisk jordbrug](#)
- [Forbedret proteinforsyning til kvæg via varmebehandling af egne proteinafgrøder](#)
- [Fra idé til færdigt byggeri](#)
- [Hamp: Multifunktionel økologisk afgrøde, højeværdi i frø](#)
- [Information på avlsområdet](#)
- [Jorden som dyrkningsmedie](#)
- [Konsekvens for forbrug og kaliumforsyning ved udfasning af konventionel husdyrproduktion](#)
- [Krydsning, kønssortering og Heatime UDVIKLING](#)
- [Landbrugsproduktion under hensyn til miljø, natur og klima](#)
- [Landmandens Bundlinje NU - demonstration \(LD\)](#)
- [Ledelse på store kvægbedrifter](#)
- [Miljøoptimerede dyrkningsstrategier i kartofler](#)
- [Miljøoptimeret gødsning og planteværn i markfrøafgrøder](#)
- [Måleret rådgivning ved brug af kommunikationsteknologier - udvikling](#)
- [Nedbringelse af andelen af dødfødte kalve i økologiske besætninger](#)
- [Optimering af bæredygtig foderforsyning](#)
- [Optimering af næringsstofudnyttelsen](#)
- [Optimering af planteproduktionen](#)
- [Overvågning af mastitis og pencillinresistente stafylokokker i danske malkekvægsbesætninger - demo](#)
- [Overvågning af mastitis og pincillinresistente stafylokokker i danske malkekvægsbesætninger - Udvikl.](#)
- [Produktive funktionelle produktionssystemer](#)
- [På vej mod nul arbejdsulykker](#)
- [Robuste racer og reduceret smærtesødelighed i økologisk sohold](#)
- [Scenarier og natur-, miljø- og landskabs FarmTest](#)
- [Udvikling og demonstration af intelligent kalvefoderboks](#)
- [Værdien af landdistriktsudvikling i praksis](#)
- [Økologisk majs- og hampprotein som højeværdiprotein til fjerkræ og svin](#)

